

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• בהעלותך •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

עבודת ה'
בכל מצב
אוצר פניני החסידות

בהעלותך את הנרות - השנחה פרטית
נציץ אורה חסידית לפשתהשבע
ספיר ויהלום

בזמננו אור הגנוז
נגנו בתורה הקדושה
מילתא דפליאה - מילתא חדתא

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

מאור ושמש | העצבות תחלתה התגברות התאוות וסופה כל מיני עברות רח"ל
 ויש להתרחק ממנה כמטחוי קשת
דביר המצנע | יש הרודף אחר הפרנסה ויש שהיא רודפת אחריו כדי שיעלה
 הנצוצות
שם משמואל | תחלה יש להתעסק בלמוד הנגלה ולפניו ללמוד הקבלה רק על
 פי הוראת חכם
זאת זכרון | כאשר מרחם על בניו גורם רחמים בשמים
זרע קדש | תאנה שיכת רק במחסר אמונה
רביד הזהב | כאשר שוכרים תאנה נעשה ממנה שתיים
מאור עינים | בלמוד התורה הנגלית יש לדעת שהקב"ה נסתר בתוכה
דברי יחזקאל | תורה לשמה מאירה בעסק הגשמיים
שפת אמת | וכי הרצון לבא לעלמא דקשוט בקרס מלאה מש"ס ופוסקים ..
נעם אלימלך | מעשי האדם במשך היום נותנים ריח טוב בתפלתו
דורש בעדי | הסתרת המעשים הטובים והמצוות
חדושי מהרי"ל דיסקין | שבחו של אהרן שהדליק תמיד על המדרגות שלפני
 המנוחה
באר מנחם | המאמין שהכל מאתו יתברך מקנים כל המצוות אף בשעת הסתר
 פנים
ויאמר שאול | הכנעת היצר הרע בכת ללמוד התורה
כבוד יום טוב | תלונת הרשעים שלא טעמו בפון כל המינים שרצו לאכל ..
אוצרות חיים | תלונת ישראל על המצוות הנוהגים בכל המאכלים מלבד
 בדיגים
חוט של חסד | נפוי שכר עולם הבא על ידי אכילת הפון
מעשה חושב | היד ה' תקצר
משנה תורה | התרחקות ממדת הגאונה לגמרי
אוצרות חיים - מים חיים | מעלת השר והעבד של משה רבנו
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד
 יד

אוצר פניני החסידות
אמרי פנחס | בפרשת בהעלתך מתגלה אור הגנוז"
מהר"י מפעלזא | עבודת הבורא במסירות במצב של חסר התעוררות חשוכה
 מאד
חמדת דוד | הקב"ה חפץ בעבודת האדם מתוך החשף על אף שנוראה לאדם
 שאין עבודתו שונה מאומה
אור יהושע | על ידי שהאדם מתחזק לעובדו יתברך על אף כל סוגי המניעות
 מקבל לבסוף סיוע ממרום
ישרש יעקב | עבודת אהרן נשארה חן לפני השי"ת פיון שהיתה בהצנע
 ובחשאי
אור החיים | הארת שבעת הנרות נכח גר המערבי רמז לכליון האמות והשרדות
 עם ישראל
פתוחי חותם | תפלה ותורה הנאמרים בפה המטנף בדבורים אסורים אינם
 פועלים כלום
באר מים חיים | משה רבנו בקש שתתהפף התבערה לאש אהבת ה' בוערת
 בקרב לבות בני ישראל
ארח לחיים | יש לראות בכל דבר את הפנימיות שהוא הניצוץ הקדוש המחיה
 אותו ולא להתבונן בגשמיות הנראה לעינים
לקוטי שיחות | שלוש מדרגות בעונה | א, אינו מחזיק טובה לעצמו
דרך המלך | שתי סוגי התגליות הקדושה באדם
ישמח ישראל | באור 'מלמד שלא שנה' על פי דרכו של הרה"ק מפרדיסשוב
 זיע"א
עבודת עבודה | מעשה בהרה"ק מפארדיטשוב זיע"א
שם משמואל | לא להתאשש כאשר ההתלהבות יורדת
אמרי נעם | המלאכים מזמרים בשמים באותו נגון שהצדיק מזמר למטה .
קהלת משה | מעשה נשגב בהרבי רבי זושא מאניפולי זיע"א
דגל מחנה אפרים | כל המלקמות שבעולם הם מחמת שהמלכות בלא יחוד ה
שפת אמת | ההתלהבות משלחת חצי אש לשונאי ישראל
חתם סופר | ככל שמתעלה הצדיק נעשה יותר ענו
 ה

בס"ד

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת בהעלתך

מעלת הפרשה

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

בפרשת בהעלתך מתגלה אור הגנוז

אמר בשם רבי שמעוריל (מנארחהווקער) ז"ל בסגנון זה: בכל פרשת בהעלתך מתעורר או מאיר או מתגלה, אור הגנוז. ושהראה רבי שמעוריל בזהר בכל מאמר שעל פרשת בהעלתך, שכל אחד מרמז אור הגנוז:

עבודת ה' בכל מצב

מהר"י מבעלזא

רבי יהושע מבעלזא זיע"א

עבודת הבורא במסירות כמצב של חסד התעוררות חשוכה מאד

בהעלתך את הנרת (ח ב). פרש רש"י ו"ל: על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתו לשון עליה שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. ועדין צריך פרוש, דמכל מקום למה הוצרך לכתב בהעלתך, הלא טבע השלהבת שעולה מאליה.

יש לפרש, דאיתא בשם הבעל שם טוב ו"ל דכשאיש ישראל בא לקיים מצוותיו ותברך לפעמים מוצא לבו נכון בהשתוקקות באהבתו ויראתו ותברך שמו, ולפעמים חס ושלום לבו כל עמו כלל. אף על פי כן צריך להכריח עצמו לקיים על כל פנים במעשה, ואחריו כן עוזר לו השם ותברך. ואיתא עוד בשם הבעל שם טוב ו"ל, דכשאתם מוכריח עצמו בלי התעוררות כלל הוא גדול יותר.

על אף שהקב"ה מסייע לאדם בעבודתו נחשב זאת לפעלת האדם

והנה בכל המלאכות, יש שמתחיל וגומר ויש שמתחיל ואינו גומר, אבל בהדלקת נרות אין שוף להתחיל ולא לגמר, כי בשמתחיל להדליק הלהב עולה מעצמו והתדלקה נגמרת בשלמות. וכן הוא בעבודת השם ותברך, שהאדם צריך להתאמץ ולהתחיל, וכשמתחיל עוזר לו השם ותברך.

וכיון שכן יכול אדם לחשב מה תועלת במעשי, פיון שבאמת הם מעשי הקדוש ברוך הוא, לכן פתכה התורה

הלשון בהעלתך לרמוז לנו דכשם שהעלאת הלהב אינה נעשית בידי אדם אלא מאליה ובכל זאת כתוב בהעלתך שהעשיה נחשבת למדליק, כן הוא בכל עבודת ה', שאף שהקדוש ברוך הוא עוזר לאדם, בכל זאת נחשב כאלו האדם בעצמו עשה כל המעשה.

וזו פונת המדרש שהביא פאן הפסוק: ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, דאף שהאדם אינו עושה רק ההתחלה, עוזר לו ה' ותברך להשלים הכל ונחשב כאלו עשה בעצמו. יעזרנו השם ותברך להשתוקק לקיום תורתו ומצוותיו ותברך באהבתו ויראתו באמת:

חמדת דוד

רבי דוד צבי מנייטאדט זיע"א

הקב"ה חפץ בעבודת האדם מתוך החשך על אף שנראה לאדם שאין עבודתו שנה מאומה

בהעלתך את הנרות (ח ב). במדרש (במ"ד טו ה): זה שאמר הכתוב כי אתה תאיר גרי, אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם לנו אתה אמר שנאיר לפניך, אתה הוא אורו של עולם וכו', אמר להם הקדוש ברוך הוא לא שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם, למה לעלות אתכם בפני האמות שיהיו אומרים ראו האף ישראל מאירין למי שהוא מאיר לכל העולם.

משל

למה הדבר דומה לפקח וסומא שהיו מהלכין בדרך אמר לו פקח לסומא כשנכנס לתוך הבית, צא והדלק לי את הנר הזה והאר לי. אמר לו הסומא בטובתך כשהייתי בדרך אתה היית מסמכני וכו', ועכשו אתה אמר הדלק לי את הנר והאר לי, אמר לו הפקח, שלא תהא מחזיק לי טובה שהייתי מלוד בדרך לך אמרתי לך האר לי, כך הפקח זה הקדוש ברוך הוא וכו', עין שם במדרש.

הענין

הוא, כמו שכתבנו כמה פעמים, שהשם ותברך רוצה שיפעל האדם באיזה מצב שיהיה, אפילו מתוך חשכות, אף על פי שנראה לו שאין עבודתו כלום, שאין בו שום התלהבות, מכל מקום כל פל בעצמו, רק יעשה עבודתו. והשם ותברך רוצה בעבודתו כמו הפקח שמצוה לסומא להדליק לו הנר, הגם שאין צריך לו.

הקב"ה חפץ מהאדם את ההתחלה

והעקר שהשם ותברך רוצה רק ההתחלה מאדם כדמיון הדלקת הנר מהסומא. וזהו מה שאמר שיהיו אומרים ישראל מאירין למי שהוא מאיר לכל העולם כלו, כדמיון אומרים (וזהו ח"ג ע"א): ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שעל ידי התחלה מישראל בא שפע בכל העולמות, ואחריו זה פי אתה ה' תאיר גרי, באור הגדול נעם ה' אור החיים:

אור יהושע

רבי אברהם יהושע העשיל ממעזבוז זיע"א

על ידי שהאדם מתחזק לעובדו ותברך על אף כל סוגי המניעות מקבל לבסוף סיוע ממרום

וביום הקים את המשכן כשה הענין את המשכן לאהל העדת ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בקר (ט טו).

כשאדם זוכה להכנס לעבודת ה', היצר הרע מתגבר עליו להסיתו, וכשהאדם אינו שומע לדבריו ולא יאבה לעצתו, אזי מראה לאדם כמה מניעות וסבות שונות, לזה בטרדת פרנסה, ולזה חס ושלום במניעות על ידי חלי רחמנא לצלן, ושאר סבות לאין שעור.

והעקר הוא שאז יתחזק האדם בה' ולהאמין בהבורא ותברך שמו שהוא הן ומפרנס את כל העולם, והוא הבורא ופואתו, ולהתגבר ולהתאמץ בעבודתו ותברך שמו ביתר שאת ועז, וכשהקדוש ברוך הוא רואה מגמתו וקפצו ורצונו הטוב, אזי ברב רחמיו וחסדיו הגדולים מוציא ומגביה אותו מכל המעיקות והמניעות.

על האדם לחזק עצמו שעל אף כל פנמיו ועוונותיו ביכלתו להסיר המסקה המכדיל בינו לבין קונו

והנה לפעמים היצר הרע מראה להאדם הבגידות והעוונות שלו מה שגרים על ידי זה מסכים המכדילים בינו ובין קונו, דלא יועיל להם אפילו תשובה.

והעקר הוא שהאדם יחזק את עצמו ולהאמין בה' ותברך שמו שהוא רוצה התשובה, ולשוב ולהתחנן ולבקש מאת ה' להסיר כל המסכים המכדילים, כמו שאנו מבקשים בהתפלה (תפלת רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א) ותעביר מאתנו כל

— עד שיזכה לשוב בתשובה שלמה, תשובה עילאה קדישא הנקראת בקר, פידוע מספרים הקדושים. (ויש לומר בקר גימטריא ש"ב). ועל ידי תשובה באמת לפני ה' תתן פגמו.

וזה שאמר הכתוב כן יהיה תמיד, ופרש רש"י ו"ל לשון הנה, רומז שכן הוא תמיד, שהתורה הקדושה שיכת בכל אדם ובכל זמן ועדן, הענו וכסנו, הינו שהנכנס לעבודה - הענו וכסנו, מראה לו היצר הרע מסכים המבדילים, ומראה אש לילה, שעל ידי אש לילה, בהתלהבות ובהירות, ומבקש ומתחנן מלפני ה' בתשובה עילאה קדישא, על ידי זה הוא מתקן כל הפגמים וזוכה להמשיך שכינתו יתברך שמו, כן יזכנו ה' אמן:

בעבודת ה' בהתעוררות והתלהבות ובהירות גדול, להקים את המשכן - לבנות מלא קומתו לקדש גופו ואבריו לה' להיות מקום ומעון להשכינה הקדושה, שהיא בחינת משכן, ששיכת בכל דור ודור ובכל אדם, ואז כסה הענו את המשכן, הינו היצר הרע מראה לאדם מניעות ומסכים המבדילים שהוא בבחינת ענו פנ"ל, כדי להטותו מדרך הטוב.

והעצה לזה, ובערב יהיה על המשכן כמראה אש, ובערב הינו בכל לילה, יהיה על המשכן, יהיה ממארי דחושבנא לתקן פגמו ולהשלים הקומה שלמה, להיות מקום ומעון לשכינתו יתברך שמו, כמראה אש הינו על ידי גדל האש והתלהבות לעבודתו יתברך שמו, עד בקר

המסכים המבדילים בינינו לבין אבינו שבשמים, ולחזק את עצמו בעבודתו יתברך שמו.

וזה נקרא בבחינת ענו, על דרך הכתוב 'ספותה בענון לך מעבר תפלה' (איכה ג מד), פנדע מספרים הקדושים, והעצה היעוצה לזה להיות ממארי דחושבנא, ובכל לילה יתודה ולבקש ולהתחנן מה' שימחל לו, ולתקן פגמיו, פי אז הוא בנקל לתקן פגמיו פמבאר בספרים הקדושים, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום 'חצות לילה אקום להודות לך' (תהלים קיט ט).

רמז להג' כלשון הפסוק

ועלה ברעיוני לומר על דרך אפשר, וביום הקים את המשכן, וביום לשון בהירות ואור, הינו כפאיש הישראלי זוכה ונכנס

פרשת בהעלתך

אור החיים

דבי חיים בן עטר זיע"א

הארת שבעת הנרות נכח נר המערבי רמז לכליון האמות והשרות עם ישראל

ובדרך רמז, ירמו בשבעה נרות לאמות העולם, שהם שבעים אמות, כל אחד ירמו לפלל העשירי ורמז פי פלן מאירים לנכח המערבי, שהם ישראל, שהם בחינת המערב, פידוע ליודעי חן.

ורמז גם כן שפלן פלים ונר ישראל לא יכבה. ותמצא שהארת הנרות אינו אלא בלילה, והוא סוד הגלות שנקרא 'לילה', מה שאין כן בבא זמן הישועה המתניחם לה 'בקר', כתיב (ישעיה כא יב) 'אתה בקר' וגו', וכבה נר האמות, וישאר מפללותם נר ישראל, שהוא הולך ואור עד נכון היום:

עשה לך שתי חוצרות כסף מקשה תעשה

אתם וגו' (י ב)

פתוחי חותם

דבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה ותורה הנאמרים כפה המטנף בדבורים אסורים אינם פועלים כלום

אפשר לרמוז אלה הפסוקים על שפתי אדם, שצריך לזהר לשמור פראוי שמירה מעלה, ויסתכל ויבין שכל עבודת ה' בהם תלויה, ועקר עמוד העולם שהיא התפלה בשפתיים תלויה, ועקר התורה בהם תלויה, וכיון שעקר העבודה בהם תלויה, צריך שיהיו שמורים מכל דבר המטנף

אותם, שאם יהיו מטנפים, לא שיה שיעל ידיהם תעשה שום פעלה, לא בשעת התפלה ולא זולתה.

והנה בתפלה על ידי דבורנו אנחנו מעלים העולמות העליונים, ובכרט על ידי קדיש שאנו אומרים ב'הודו' אנחנו מעלים עולם העשיה לעולם היצירה, ועל ידי קדיש 'ישתבח' אנחנו מעלים עולם היצירה לעולם הבריאה, אמן בין עולם הבריאה לעולם האצילות אין אנו אומרים קדיש, דבשעת העמידה עולם הבריאה ועולם האצילות חד הוא.

השפתיים צריכים להיות סגורים מלעסק בהכלי העולם

וזהו פנות הפסוקים: עשה לך שתי חוצרות כסף, 'בחצרות' גימטריא 'שפתי', לרמוז שעל השפתיים הוא רומז. והתורה מזהרת עשה לך שתי חוצרות כסף, דהינו שתי השפתיים עשה אותן מזקקות כסף, כמו שנאמר (תהלים יב ז) 'אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים'.

והתורה מזהרת האדם, אותם שתי השפתיים צריך שיהיו מזקקים כסף, שלא תעסק בהם בדברים בטלים וכיוצא, רק ביראת ה' כל היום. וזהו מקשה תעשה אתם, דהינו, עשה אותם כאלו הם מחברים לענין לעסק בהכלי העולם ודברים בטלים:

דבר אל אהרן ואמרתי אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות (למה נסמכה פרשת המנוחה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמה כהנה לא הוא ולא שכטו, אמר לו הקב"ה, חידך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, רש"י) (ח ב)

ישרש יעקב

דבי יעקב יהודה מנדורין זיע"א

עבודת אהרן נשאה חן לפני השי"ת כיון שהיתה בהצנע ובחשאי

וזה הפרוש ברש"י ו"ל גבי המנוחה לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה אז דעתו, הינו כשראה אהרן שהנשיאים היתה עבודתם בפרסום גדול והוא לא נצטוה בכך, הלא הוא בדרך אחר ובהפוף.

וזה 'חלשה אז דעתו' - פרוש, אז כשראה שהוא לא נצטוה בכך, 'חלשה דעתו' - הלא בהדעת בתלישות ובחשאי.

וכשראה השם יתברך זה אמר לו חידך שלך גדולה משלהם, כי זה הדרך חביב בעיני מאד. ונתן לו מצות הדלקת הנרות, ויהיה שלהבת עולה מאליה, ורמוז לו בזה שתנהג עצמו כף בדרך פחשאי, כטבע הנר הטוב שעולה הלהב מאליה והוא דולק בפחשאי ואין קולו מקשקש (פרשת במדבר):

אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות

(ח ב)

ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה
כם אש ה' (א יא)

באר מים חיים

רבי חיים מטשורנוביץ זיע"א

משה רבנו בקש שתתהפך התבערה לאש
אהבת ה' בוערת בקרב לבות בני ישראל

וגם אפשר שבקש שיתהפך האש להם
לטובה להיות בוער בלבכם אהבת
ה' ואהבת תורתו ומצותיו – עד שלא
ירפו רגע מפל היום והלילה מלעבד את
בוראם לרב האהבה והחמדה והתשוקה
לעשות נחת רוח לפניו יתברך, וגם לבער
בלבכם אש הזרוז והתחזקות.

כי זה פלל גדול בעבודת הבורא להתחזק
ולהזדרז יומם ולילה אל ה', כנאמר
ליהושע ירק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות
וגו' (יהושע א ז), הגם שאמר לו הקדוש
ברוך הוא פאשר הייתי עם משה אהיה
עמך (שם פסוק ה) אף על פי כן העקר 'חזק
ואמץ'.

כי כשהאדם מתחזק עצמו בכחו אל
העבודה יוכל לעשות כל מה שלבו
חפץ, ללמד וללמד ולהתפלל ולמעט שנה
ולמעט שיחה ולמעט תענוג ודברים אחרים,
והכל בכח אש הזרוז אל עבודת שמו
יתברך, וזה היה בבני ישראל שיש להם
לכבות קרובות ומטהרות לעבודת שמו
יתברך, נתהפך להם האש לעבודת שמו.

כי בן ישראל פאשר רואה שלא טוב
עשה לפניו יתברך שמו, והקדוש
ברוך הוא מראה לו הענש, תכף והוא
צועק לה' והקדוש ברוך הוא מרפא אותו,
מזד הוא נכנע לפניו יתברך ועושה תשובה
ומעביר על מדותיו, ורואה באיזה מדה
שחטא ולוקח המדה הזו ומכניסה לעבודתו
יתברך בכדי לתקן בה אשר חטא.

כאשר כתבנו במקום אחר, וכמאמר חז"ל
(שמו"ר כג א) הצדיקים במה שהם
סורחים בו מתקנים. והוא כעין האש
שהזכרנו, תחת אשר בער כם אש העברה,
שערו בעצמם לבער באש הזו אל המצוה,
ועוד יותר.

ולא כן באמות העולם, שפאשר הם
נענשים מאתו יתברך, אינם נכנעין
על ידי זה לפניו יתברך, רק אדרבה
מתרעמין עוד יותר ויותר, כי נראה להם
שחם ושלום שמו יתברך העביר עליהם
את הדין, וחוטאין עוד ועוד:

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר
על פני האדמה (יב א)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

יש לראות בכל דבר את הפנימיות שהוא
הניצוץ הקדוש המחיה אותו ולא להתבונן
בגשמיות הנראה לעינים

להבין? תור לשון 'על פני האדמה' והיה
די באמרו 'מכל האדם'. ונראה
דהנה האדם בכל דבר צריך לראות בפנימיות
הדבר המחיה ולא לראות ולהביט בגשמיות
הדבר, ולהתבונן שכלם בחכמה עשית,
אפלו דברים הגשמיים הכל נברא בחכמה
נפלאה המחיה את הדבר ההוא, ונכון
לדבק עצמו בניצוץ הקדוש המחיה הדבר
ההוא ולא לדבק עצמו בתענוג הגשמי.

כי אם רוצה לקבל תענוג מדבר גשמי,
הוא נכנע ומשפל תחת הדבר ההוא
ומקבל תענוג ממנו וממליך עליו דבר
גשמי. אבל כשמדבק עצמו בניצוץ הקדוש
והיא החכמה המחיה אותה נמצא מדבק
עצמו בחי החיים שרש התענוגים.

כאשר חפץ להתענג בגשמיות ממליך על
עצמו אלהים אחרים

וזהו פרוש הפסוק 'לא יהיה לך אלהים
אחרים על פני' (שמות כ א), רצה
לומר לא תמליך על עצמך אלהים אחרים,
ושלא לדבק בכל הדברים הגשמיים לקבל
מהם תענוג, ונמצא אתה נכנע ומשפל
תחת הדברים הגשמיים וממליך עליך
דברים גשמיים שאינם אלהות.

ואמר 'על פני', רצה לומר על פנימיות
של כל דבר הניצוץ הקדוש המחיה
הדבר ההוא והיא החכמה, בכל הדברים
תדבק עצמך בפנימיות הדבר ההוא, החכמה
המחיה אותה, ונמצא דבוק בחי החיים
שרש התענוגים.

כאשר האדם בכחינת אין ביכלתו להתדבק
בכחינת החכמה

'והחכמה מאין תמצא' (איוב כח יב), רצה
לומר אם האדם הוא בכחינת
'אין' יכול לדבק בחכמה, פי חכמה אותיות
כ"ח מ"ה, ובכחינת משה שאמר ונחננו מ"ה
(שמות טו ז) שהיה תמיד דבוק לחכמה.

משל מהעומר תמיד לפני המלך

והרב המגיד זללה"ה אמר משל על זה,
מי שהוא עומד תמיד לפני המלך,
אף על פי שעושין לו שלא בכבוד, אינו
מרגיל כלל, פי הוא בטל ממציאות מפני
יראת המלך, ועל כן משה רבנו עליו
השלום שהיה תמיד דבוק בהשם יתברך,

אמר ונחננו מ"ה, שהיה בטל ממציאות
ולא היה מרגיש אף אם היו מבזין אותו,
עד כאן דבריו.

באר הפסוק על פי הנ"ל

וזהו שנאמר 'והאיש משה ענו מאד מכל
האדם', ואמר על פני האדמה, רצה
לומר שהיה משגיח בכל הדברים אל
הפנימיות הדבר ההוא, ואף על האדמה,
דבר גשמי, היה מביט בפנימיות הדבר
ההוא המחיה אותה, והיא החכמה המחיה
אותה, והיה דבוק תמיד לחכמה, חי החיים
שרש התענוגים, ומחמת שהיה דבוק תמיד
להשם יתברך לא היה מרגיש כלל אף אם
היו מבזין אותו, פי היה בטל ממציאות,
ועל כן אמר ונחננו מ"ה:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

שלוש מדרגות בענוה | א. אינו מחזיק
טובה לעצמו

בגדר ענוה יש כמה דרגות – ובכללות
יש לחלקם לשלש: א, שאינו מחזיק
טובה לעצמו, ובמילא אינו מרגיש עצמו
למעלה משאר בני אדם, והינו דאף שידע
מעלות שלו שבגללן הוא למעלה משאר
בני אדם, ויודע ומפיר את ערכו, מכל
מקום אינו מתגאה בזה כלל וכ"ל.

כי יודע אשר כל מעלותיו נתנו לו
מהקדוש ברוך הוא, ועושה חשבון
בנפשו, שאלו היו הפחות הללו נתנים
לאחר היה גם כן במדרגה ומעלה זו,
ואפשר שאם היו לו להשני מעלות אלו
בטבע תולדתו, היה מגיע על ידי עבודתו
למדרגה עליונה יותר.

משפיל עצמו למטה מכלם

ב, לא רק שאינו מחזיק טובה לעצמו,
אלא משפיל את עצמו ומרגיש את
עצמו למטה מכל אדם, פי הוא ענו וכטל
באמת, עד שפשוט בשכל אצלו (ולא רק
"אפשר") שאם היו לו להשני מדות ותכונות
אלו שהקדוש ברוך הוא נתנם לו היה
בדאי למעלה יותר ממנו.

משפיל עצמו ומתעסק אף עם הירוד
והשפל ביותר

ג, למעלה מכל זה ישנה ענוה הגורמת
שישפיל את עצמו ולירד ולהתעסק
גם עם זה שברור אצלו שהוא הירוד
והשפל ביותר, ולהעיר ממאמר רז"ל (מגילה
לא). במקום גדלתו של הקדוש ברוך הוא
שם אתה מוצא ענוותנותו, דענוותנותו היא
בזה שמשפיל עצמו ויורד להיות נקרא

באור הענין שהצדיקים לפעמים מתנצלים ומקטינים עצמם

וזהו הענין בצדיקים שלפעמים מתנצלים ומקטינים את עצמם, אף על פי שהיו גדולים קדושים וצדיקים, רק שבשעה שפא להם אור ממרום (שלמעלה מקליהם) התלהבו בשמחה, וכשלא בא, והיתה להם קדושה שיקלו פליהם להכיל אותה, לא הרגישו בשמחה והיתה להם שבירת הלב עד שהקטינו את עצמם.

כלומר גם אז היתה להם קדושה ושמחה רק שהיתה מסתרת, מסתרת בכליהם, וכשנתרבה הקדושה היתה להם שמחה נגלית. והוא כעין שתי בחינות השמחה הנ"ל 'הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו', 'לפניו' ובמקומו' דיקא. ולגרם שמחה נגלית שתתגלה גם לזולתו צריכים לעוררה.

וגם אצל כל איש ישראל, יש לפעמים שלבו נשבר בקרבו ואינו מרגיש אור וקדושה ונדמה לו שלבו אטום. ובאמת גם עתה מלא קדושה הוא, רק יש לו קדושה שצלה אליה וקבלה בקרבו, וקדושה יתרה אין לו, לכן אינו מרגיש באור ושמחה המסתרת בו, בחינת ריקנים שפך מלאים מצות פרמון (בכרות נו). ולכן מרגישים הם את עצמם לריקנים מפני שרק מלאים מצות ולא יותר מן הפלא.

התגלות פתאומית יותר מכלי האדם היא כרי שלאחר מכן יעבד לקבלה בקרבו

והנה התגלות פתאומית שה' מגלה לאיש ישראל לפעמים יותר מכפי פליו, הוא כרי שיעבד אחר כך ויעלה את עצמו למצב הנה ויקבלה בקרבו, וכשפא למצב כזה שהתגלות זו אינה בחינת נשמה יתרה על פליו, אז ה' מגלה לו אור יותר גדול הגדול ממצבו זה, וכשעובר וכא גם לזה ויקבלו וכו' (חג הפורים):

לשונות של אור

התלהבות

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א באור 'מלמד שלא שנה' על פי דרכו של 'הרה"ק מברדיטשוב זיע"א

אלו הנה מצוה הקב"ה מצוה זו להרב הצדיק הקדוש מבערדיטשוב היה משבר המנוחה ושופך השמן זית לגדל התלהבות מהמצוה רכה הלזו, אבל אהרן לא שנה' - שלא נכר בו שום שנוי (אות א):

כח הנבךר כי אם מפת הבורא, דמרום וקדוש אשפון ואת דכא ושפל רוח, ונמצא דהוא הוא ענין השראת השכינה ואור ה' השורה על האדם (פי ענין השראת השכינה היא גלוי אלקותו ותברך כו' באיזה דבר והינו לומר שאותו דבר נקלל באור ה' ובטל לו במציאותו לגמרי' (תניא פל"ה) (חל"ח עמ' 42 ואילך):

ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו (יב

ו)

דרך המלך

רבי קלונימוס קלמיש מפיסצנא זיע"א

שתי סוגי התגלות הקדושה באדם

יש שתי מיני התגלות באיש ישראל, ישנה התגלות בפעם אחת ויש שהיא בהדרגה מעט מעט. למשל הנביא בשעה שדבר אתו אלקים הנה במדרגה הגדולה שלו בנבואה, ובשעה שלא דבר אתו - שלפי ערכו היתה זאת קטנות, מכל מקום גם אז הנה נביא.

ואיש כמונו, לוא זכינו להיות על כל פנים פעם אחת במדרגה זו שהיה הנביא בשעה שלא דבר אתו אלקים, שהיא הקטנות שלו, כי אז היתה לנו מדרגה גדולה בנבואה, ומי יודע אם יכלנו לסבל מדרגה גדולה בנבואה כזו.

הרמז בלשון הפסוק

ואפשר זה רמז הפסוק שאמר ה' לאהרן ומרים אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, שנודעת הקושיא שפתח ה' בלשון נוכח 'נביאכם', ומסיק בלשון נסתר 'במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו'.

ולהנ"ל אמר להם ה', שמצב הנבואה הגדולה שלהם, היא הקטנה של משה רבנו, 'אם יהיה נביאכם', זאת היא במשה רבנו רק מראה וחלום, 'במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו'.

קדושה שלמעלה ממדרגת האדם מרגיש

בה שמחה יתרה

נחזור להנ"ל, גם הקטנות של הנבואה מדרגה גדולה היא לנו, פי הנבואה והקדושה שבאה לאדם במדה שלמעלה מגופו וכליו, נתפעל ממנה ומתלהב בשמחה - שהיא האורה שיתרה מגופו וצרכיו, ואלו הקדושה והאור שהשיג בקרבו על ידי שעבד והעלה את עצמו גופו וכליו ולא היתה הקדושה והאור גדולים מעצמותו, לא הנה מרגיש כל כך התלהבות ושמחה פנין שלא הנה בבחינת נשמה יתרה וגדולה ממנו.

הגדול, גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו (תהלים מח ב), להיות עולמות ונבראים, שהוא השפלה וירידה עצומה כלפי הקדוש ברוך הוא, שיורר להיות עולמות (כדאימא בזהר ח"ג קמט ב) לאו אורחא דמלכא לאשתעי במלי דהדיוטא). וכן בעניננו הוא מלי דהדיוטא לגבי אדם סתם, והוא בכלל.

דרגת השראת השכינה משתנה לכל אחד ממדרגות הענוה

והנה פנין שענוה גורמת להשראת השכינה ורוח הקדוש, מוכן, שבהתאם לג' האפנים הנ"ל בענוה, חלוקים גם בשכיכותם להשראת השכינה.

השראת השכינה של דרגה הא'

והבאור בזה: הצורך בבטול וענוה הוא לא רק בשכיכות לנבואה ורוח הקדוש, אלא בשביל כל מדרגה של השראת השכינה, על דרך מאמר רז"ל (סנהדרין ט). אכל בי עשרה שכינתא שריא, ואפלו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרויה, שבכל זה אמרינן (תניא פ"ו) שאין הקדוש ברוך הוא שורה אלא על דבר שבטל אצלו ותברך'.

ויש לבאר שזוהי הדרגה הא' הנ"ל שבענוה, שהיא תנאי והקדמה מכרחת להשראת השכינה, ובלי זה אי אפשר להיות השראת השכינה על האדם כלל ויבענין זה הענוה היא כמו שאר התנאים דגבור עשיר וחסם, שפלם הם רק תנאים והקדמה שבלי זה אי אפשר שתהיה השראת השכינה].

השראת השכינה של דרגה הב'

למעלה מזה הוא מה שענוה מביאה לרוח הקדוש (ולא רק תנאי צדו), שהדיוק בזה הוא רוח הקדוש דוקא, שהיא דרגה נעלית יותר מהשראת השכינה (סתם), ועל זה נאמר ענוה מביאה לרוח הקדוש, דכאשר הוא ענו ובטל באמת בפדרגה הב' שבענוה, הרי זה מביא לרוח הקדוש, ודרגה זו היא באדם שיש אצלו כל הדרגות דיריות פרישות יראת חטא וקדושה כו' (המנייות בפריקתא דרפכ"י - ע"ז כ:).

השראת השכינה של דרגה הג'

אכל גם זו היא דרגת ענוה של האדם. אכל דרגה הג' הנ"ל של ענוה ובטול, היא לא רק זה שאינו מרגיש גבהות בעצמו, ויתרה מזה שהוא שפל רוח בפני כל אדם, אלא שיורר ומשפיל את עצמו להתעסק גם עם אנשים פחותי הערך.

ובזה אין הענוה והשראת השכינה ב' דברים, אלא הינו הך, פי זה שאיש מורם מעם וגבוה גבוה ביותר יורד (עב) לאנשים דמטה מטה ביותר, אין זה מצד

עבודת עבודה

רבי מטולם פייש מטאהט זיע"א
מעשה בהרה"ק מבארדיטשוב זיע"א

וכמה דהנה עובדא בהרה"ק בעל קדשת לוי מבארדיטשוב זי"ע, שכבדוהו פעם בסנדקאות, ואמר שרוצה לקיים בעצמו גם מצות המילה, ואחר שחתך את הערלה, נתלהב כל כך מרב אור המצנה, עד שלא היה יכול להמשיך לעשות פריעה ומציצה, והמעשה היה נורא, ותמצית הדברים, שכרב נסים חזר לכסוף לקיים גם מצות פריעה ומציצה (תשנ"ד):

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א
לא להתנאש כאשר התלהבות יורדת

וזוהו למוד לצעירים שמתחילים לעבד השי"ת בהתלהבות, ואחר כך נופלים מעט ממדרגתם, וזאת הוא מן השמים שלוקחים מהם העזר האלקי, כדי שבכחות עצמם יעבדו את השי"ת. וכל המניעות הן ג"כ מן השמים, וצריך כל אחד לידע זאת שלא יפל בעצמו ויחזק את עצמו לעלות מעלה מעלה. והבן (שנת תר"ע ד"ה באופן אחר):

מלאכים

אמרי נעים

רבי מאיר מדז'יקוב זיע"א
המלאכים מזמרים בשמים כאותו נגון שהצדיק מזמר למטה

והנה שמעתי מצדיק אחר זי"ע באמרו, אשר בלילה כאשר קם ללמוד ולומר שירות ותשבחות, אז שומע קול כנפי החיות שמזמרים למעלה. וכן מצינו בספר מגלה עמקות בהקדמה, אשר אליהו בא אליו ואמר לו, אשר באותו נגון שהוא אומר השירות, אומרים פעת גם מלאכים למעלה עי"ש (ד"ה א"י להגיד):

קהלת משה

רבי משה אלקיים בריעה מקוזניץ זיע"א
מעשה נשגב בהרבי רבי זושא מאניפולי זיע"א

וכמו ששמעתי מהה"ק אאמור"ר זצללה"ה, פעם אחת היה בחד עם הה"ק מו"ה הרב זושא מהאניפאלי, והלך הרב הנ"ל לבית הכנסת להשעור שאמר אאמור"ר זצללה"ה, ובתוף השעור נפל הרה"ק מו"ה הרב זושא על פניו, ואחר כך שאלו אותו מפני מה נפל על פניו, והשיב, מחמת שראוהו איך שפמליא של מעלה כלם באו

להשעור של הרב המגיד לשמע דבריו הקדושים, ומגדל הפחד והאימה משכינת כבודו ית' ומפמליא דיליה, לזאת נפל על פניו (עהפ"ס והאיש משה):

מלחמה

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
כל המלחמות שבעולם הם מחמת שהמלכות בלא יחוד

וכמו שאמר אא"י זללה"ה מפרש פי כל המלחמות שבעולם היא מחמת שמלכות היא בלא יחוד רח"ל, וכשנעשה יחוד אזי יתפרדו כל פעלי און:

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א
ההתלהבות משלחת חצי אש לשונאי ישראל

על ידי התלהבות האדם בתורה ועבודה, בזה משלח חצי אש לשונאי ישראל (וישלת תר"מ):

ניצוצות

חתם סופר

רבי משה סופר זיע"א
הקב"ה מסוכב סבות רבות כדי שיעבר הצדיק במקום מסים כדי לתקן שם ניצוצות המגלגלים

קבלתי ממור"ה הגאון הקסיד מו"ה נתן אדלר פ"ץ ו"ל, לפעמים הקב"ה מזמין לצדיק על ידי סבות רבות שיעבר דרך פלוני כדי שיעבר לפניו אילן פלוני או הר פלוני וכדומה כדי לתקן בעברו דרך שם ניצוצות המגלגלים שם או כדומה (עהפ"ס ויאמר משה לחובב):

ענוה

נעים אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
ככל שמתעלה הצדיק נעשה יותר ענו דרך הצדיק בכל מה שמוסיף והולך בקדשה הוא מכין יותר כחינת אלהות ודומה לו שלא התחיל עדין בעבודת הכורא (ד"ה ויהי אנשים):

עצבות

מאור ושימש

רבי קלונימוס קלמן עפטייין זיע"א
העצבות תחלתה התגברות התאוות וסופה כל מיני עברות רח"ל ויש להתרחק ממנה כמטהו קשת

צריך להתרחק מהעצבות מאד ומאד, כי הוא מביא את האדם לכל מיני עברות. והעצבון תחלתו הוא שמתגבר בקרבו תאוות אכילה, כאשר עינינו רואות האיש אשר הוא שרוי במרה שחורה רח"ל אוכל בתאוה ורעבתנות ובמהירות. ומתאוות אכילה נמשך אחר תאוות אחרים וכו' (עהפ"ס ויהי העם כמתאוננים):

פרנסה

דברי המצנע

רבי ישכאל דב בער מ'אטיניצא זיע"א
יש הרודף אחר הפרנסה ויש שהיא רודפת אחריו כדי שיעלה הניצוצות

ואמר אדומור"ה הנ"ל, ששמע מפי איש אלקים קדוש רבי מיכל מז'לאטשוב שיש בני אדם שרודפים אחר הפרנסה, רצה לומר הפשוטי בני אדם צריכים בעוה"ד לרדף אחר הפרנסה, ולי הפרנסה רודפת אחרי, ר"ל כדי להוציא הניצוצות הקדושים (עהפ"ס והאספוף):

קבלה

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א
תחלה יש להתעסק בלמוד הנגלה ולכנס ללמוד הקבלה רק על פי הוראת חכם

והנה ענין זה נוהג בכל איש, להיות נזהר שיהיו מעשיו מרבים, מה גם שלא יתגשם, וכן יתמיד בלמוד ובעיון הלכה ומגו נגלה לבוא לפנימאה, ולא להפך הסדר, כי אם על פי רופא נפשות בקי וחסם, כמו שברפואה גשמית לפעמים צריכים לתן לחולה דבר המזיק לבריאות הדרך הזה, וכמו שאין סומכין בזה אלא על רופא מבהק פן בחלי נפשות. ודי בזה אזהרה למבין (תרע"ד):

רחמנות

זאת זפרון

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א
כאשר מרחם על בניו גורם רחמים בשמים כשאדם מרחם על בנו ואוהבו, אם הוא

פרשת בהעלותך

וכי הרצון לבא לעלמא דקשוט בכרס מלאה מש"ס ופוסקים

ועל זה אמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, וכי הרצון לבא לעלמא דקשוט בכרס מלאה מש"ס ופוסקים, רק להיות הלמוד ברחילו ורחימו כנ"ל, באפן שיוכל להיות תלמודו בידו כשבא לעלמא דקשוט ולא יתבייש ויטמין מעשיו כנ"ל (תרמ"ג ד"ה במד):

תפלה

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א
מעשי האדם במשך היום נותנים ריח טוב בתפלתו

האדם המשמר עצמו מכל דבר רע כל היום מחניפות ושקרים וליצנות וכעס ונאות ושנאה ותחרות ומשאר דברים המפסידים העבודה ולזה הוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים ובעסק המצות, והנה כאשר יבא אותו האדם להתפלל, אזי כל הבחינות מאיזה מצוה שעשה נותנת בו ריח טוב בהתפלה ההיא כמו שהתבלין נותנין ריח טוב בתבשיל, וחלילה להפך נותנת ריח רע בתפלה (ד"ה וישמע משה):

תורה

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטש'רנוביל זיע"א
כלמוד התורה הנגלית יש לדעת שהקב"ה נסתר בתוכה

כשאנו לומדים התורה הנגלית, צריך שנדע שאנו מדברים עם הנשמה והחיות של הנגלה, שהוא הנסתר, דהינו מהותו יתברך (ד"ה וידבר ה):

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משינאוה זיע"א
תורה לשמה מאירה בעסק הנשמיות

העקר הוא, בעת שילמד התורה הקדושה ילמד לשמה ויקשר את עצמו בהתורה הקדושה, והאור התורה יאיר לו הדרך אח"כ אפלו בעת שכטל מן התורה לדרבים ההכרחיים כנ"ל, ויקים 'לא ימוש וגו' (ד"ה בהעלותך):

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

צדיק (ויבנו טוב), מעורר גם כן למעלה רחמנות ואהבה עלינו, כי אנו נקראים בנים להמקום ב"ה והוא אבינו (פרשת בהעלותך):

תאוות

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א
תאוה שיכת רק במחסר אמונה

איך שיה תאוה כבעל אמונה, כיון שבכל דבר שחסר לו אומר מסתמא איני צריך לזה, דאם לא כן הלא אני אומר ומכרך לו ית"ש העושה לי כל צרכי, ואם היה צריך לי הדבר בודאי היה לי (ד"ה והאספסוף):

בניד הזהב

רבי ישראל דב מיאשינצא זיע"א

כאשר שוכרים תאוה נעשה ממנה שמים ששמעתי מפי אדמו"ר הרב הקדוש מראפטישיץ זי"ע הכ"מ, אם אדם שוכר התאוות מוליד שתי תאוות, כי מן האחד נעשה שנים (ד"ה ויהי העם):

אוצרות גאוני הדורות

לפני המנוחה ובה שלש מעלות שהכהן עומד ומטיב את הגרות. אך אהרן לבדו לא היה צריך לאותו אכ"ן, אלא אפלו היה עומד על הרצפה היה גם כן יכול להיטיב את הגרות שהיה גבוה קומה, וגם אם לא היה גבוה כל כך היה נעשה גבוה מהמשיחה של שמן המשיחה כדאייתה בילקוט, אך שלא לשנות לדורות עמד גם כן על המעלה, והיה גם הוא צריך שלא לשנות להיטיב את הגרות על המעלה, וזהו השבח של אהרן שלא שנה לדורות.

על פי ה' יחננו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה (ט כ)

באר מנחם

רבי מנחם ברודי זצ"ל

המאמין שהכל מאתו יתברך מקים כל המצוות אף בשעת הסתר פנים

ובדרך אפשר נראה לי לרמז בזה על פי מה שדברנו מזו כמה פעמים, שהעקר הוא להאמין באמונה שלמה שהכל מאתו יתברך שמו ויתעלה, ומפי עליון

בהם החיצונים, והוא אל מול פני המנוחה יאירו כלומר לפני השכינה הנקראת מנוחה יאירו, כלומר לפני השכינה דוקא יאירו ולא לפני בני אדם ואף אם פונתו לשם שמים, ועל ידי זה יהיה להם מעלה וחיובות לכל ישלטו בהם החיצונים והסטרטא אחרת חלילה.

ויעש כן אהרן אל מול פני המנוחה העלה נתיבה כאשר צוה ה' את משה (א ח)

חדושי מהרי"ל דיסקין

רבי משה יהושע יהודה ליב זצ"ל
שבחו של אהרן שהחליק תמיד על המדרגות שלפני המנוחה

ועין ברש"י והוא מהספרי, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה עכ"ל. וקשה מה חדש הרב על אהרן שלא שנה מה שצוה ה', מה שבח יש לו בזה.

ותרין רבנו, כי אמרו חז"ל בספרי שם בפסוק 'העלה גרתיה', עשה לה מעלה, מכאן אמרו (תמיד פ"ג מ"ט) אכן היתה

בהעלתך את הנרת אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות (ח ב)

זרש בעדי

רבי עבדוי יחזאי משה זצ"ל
הסתרת המעשים הטובים והמצוות

אפשר לרמז במה שכתב הרב הקדוש בעל ראשית חכמה ז"ל, כי כל מצוה ועסק התורה אשר יעשה האיש הישראלי צריך לעשותו בצניעות ולא יתראה בפני בני אדם, ולא מבפני שאם עושה המצוות לפני בני אדם וכוונתו להתייאר שזהו פשיעה דאסור בודאי, אלא אף אם פונתו לשם שמים מפל מקום מה דאפשר להסתיר מעשיו מבני אדם טוב מאד, וזה תועלת גדול לכל ישלטו החיצונים והסטרטא אחרת במעשה דיו, וכמו שאמר הכתוב (איוב ג כ) 'לגבר אשר דרכו נסתרה ונסף אלוה בעדו', עכ"ד קדוש.

ועל זה רמז לנו השם יתברך ואמר לו למשה שיזהיר את ישראל בהעלתך את הנרת רצה לומר אם אתה רוצה לעשות מעלה לגרות, אלה המצוות, על דרך 'כי גר מצוה' וכו' (משלי ו כ), ושלא ישלטו

אוצרות חיים

רבי חיים רפאפורט זצ"ל

תלונת ישראל על המצות הנוהגים בכל המאכלים מלבד דגנים

קשה על תבת 'נאכל' שהוא לשון להבא, כמו שנאמר בפירוש ביהר (ויקרא כה ט) 'וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית' שהוא לשון להבא, ואם פן בכאן הוי לקרא לומר 'זכרנו את הדגה אשר אכלנו' שהוא לשון עבר.

ויראה שהוא על פי מה שפרש רש"י ו"ל להלן אשר נאכל במצרים חנם, אם תאמר שמצרים היו נותנין להם דגים חנם וכו', ומהו אומר 'חנם', חנם מן המצות עכ"ל. ואם פן יש לפרש שפך אמרו, הנה בהיותנו במצרים קדם קבלת התורה והמצות לא היה שום דינים והלכות של אסור בכל מה שאכלנו, ואחר שקבלנו עלינו התורה והמצות אין לך דבר שנאכל שלא יהיה בהם פמה וכמה דינים והלכות של אסור, כגון בשר בהמה מתחלה דיני שחיטה, ואסור דם וחלב וגיד הנשה, ושבעים מיני טרפות שמנה הרמב"ם בפירק 'מהלכות שחיטה, וכן בשר עוף אף על פי שנחסר בם דיני חלב יש בו פסוי הדם ושאר אסורים הנ"ל, רק אחד נשאר לנו הינו אכילת דגים, שאף אחר קבלת התורה אין באכילת דג טהור שום שחיטה, דבאסיפה בעלמא סגי להו ואין בו שום טרפות מן השבעים טרפות שמנה הרמב"ם ו"ל.

ולכך אמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל מפאן ולהבא, הינו אחר קבלת התורה והמצות, שאין בו שום אסור, על ידו אנחנו זוכרין במצרים חנם, רצה לומר פשהינו במצרים הינו קדם שקבלנו עלינו התורה והמצות היינו אוכלין כל דבר ודבר ולא היה בהם שום דין אסור, וזה שפרש רש"י ו"ל חנם מן המצות שלא היה בשום דבר איזהו אסור.

והשתא לפי מה שפרשנו, נכון מה שנאמר 'את הדגה אשר נאכל בלשון להבא, דקאי על הדגים אשר נאכל להבא אחר קבלת התורה והמצות.

תלונת הרשעים שלא טעמו במו כל המינים שרצו לאכל

פתח בכשר וסגים ברגים, אבל הענין אפשר לומר, דכמו שמצינו חלוק במן בין צדיקים לרשעים, כמו שאמרו רז"ל ביומא (ע"ה) 'שטו העם ולקטו' לרשעים, ולצדיקים 'וברדת הטל על המתנה' היה יורד להם על פתח בתיהם כדי שלא יטרחו, פן אפשר לנו לומר בענין הטעמים, דלא עביר רחמנא נסא לשקרי, הינו לרשעים שיהיה טועמין כל המינין שרוצים לטעם, כדי להם שהקב"ה נותן להם לחם לאכל, והמן טעמו העצמות היה כל כך טוב מאד, אבל שיתהפך להם לכמה טעמים זה הנס לא היה כי אם לצדיקים שרצון יראיו יעשה, אבל לא כן הרשעים.

וכזה מתרץ קושיא גדולה היא אלי, דמה בכו מי יאכלנו בשר' הא כל המינין טועמים במן. אבל לדרבנו ניקח, דמי ומי הם הבוכים הרשעים, ואף על גב דכתיב 'ויבכו גם בני ישראל' אף על פי כן בהכרח לומר דלא בכו כי אם הרעים וחטאים, דאם כמשמעו שפלים בכו אם פן לא היה נשאר מהם חלילה שריד ופליט, דהא פתיב (יא לד) 'פי שם קברו כו' המתאווים, אלא על כרחך שלא בכו כי אם הרשעים, ואם פן לא קשה מיד, כי שפיר בכו שלא היו טועמים במן כי אם טעמו העצמות ולא היה מתהפך להם לטעמים שונים.

אך הם היו מתיראים שישבי להם משה אתם השביתם את הרעה עליכם, כי אלמלא הייתם זכאים הייתם טועמים טעם בשר במן, לכן התחכמו ואמרו 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, הינו שהקב"ה עשה להם נס במצרים והיה מזמין להם דגים קטנים בכדיהם בחנם, ואף שהיו במצרים רעים וחטאים לה' מאד, שהללו עובדי עבודה זרה כו' ולא היה בידם שום מצנה, כמו שנאמר (יחזקאל טו ו) 'והנה עתה כו' ואת ערם ועריה' שלא היה להם שום מצנה, ונתן להם הקב"ה ב' מצות דם פסח ודם מילה וזה היה בעת יציאתם, אבל מקדם לא היה להם שום מצנה, ואף על פי כן היה הקב"ה עושה להם נס פשרצו לאכל דגים הזמין להם דגים, ואם פן עכשו במדבר אחר קבלת התורה אף שהיו רשעים אף על פי כן היו מלאים מצות כרמון, ואם פן מדוע לא יעשה לנו הקב"ה נס זה שהיהו טועמים טעם בשר.

לא תצא הרעות, וכל מה שייעבר עליו יבין וישפיל שהכל הוא לטובתו, ואם זכה אדם לעלות למדרגה זאת, אזי אינו מבעט בו 'תברך שמו, ושומר ומקים מצות ה' ותורתו.

וזה שמרמו לנו הקרא פאן על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, אם האדם יודע ומאמין באמת שהכל הוא מאת ה' ברוך הוא וברוך שמו, אזי את משמרת ה' שמרו שומרין ומקמין מצותיו וחקותיו 'תברך שמו כאשר נצטוו בסני ואינו מבעט בהשם 'תברך שמו.

וכי תבאו מלחמה פארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם כחצצרת ונוכרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם (י ט)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאט זצ"ל

הכנעת הצר הרע ככה למוד התורה

אפשר לרמוז על פי מה שאמרו ו"ל (קידושין ל:) בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, וכן אמרו ו"ל (סו) אם פגע בך מגול זה משכהו לבית המדרש, אם אגן הוא נמוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ. כי אין מכניע יצר הרע אלא התורה.

וזהו שנאמר וכי תבאו רצה לומר לעשות מלחמה בארצכם, הוא הגוף שנקרא ארץ פנודע, על הצר הצר אתכם הוא יצר הרע שמעיק וצורר לנפש, רוח, נשמה וגוף. במה תנצח אותו, הוא במה שוהרעתם, דהינו שתצטקו עלי בחצי התורה, כמו שנאמר (תהלים קכ ד) 'חצי גבור שנונים' שהם דברי תורה.

וזהו כחצצרת, נוטריקון כחצצרי רות, שהיא התורה שיש בה תר"ו מצות שקבלו ישראל, נוסף על שבע מצות של בני נח, והם תר"ג. ועל ידי זה ונוכרתם לפני ה' לטובה, על ידי שתכניעו יצר הרע, ואז ונושעתם מאיביכם, כולל אויבים עליונים ותחתונים, כי בהפיל השר שהוא יצר הרע המקטרג נופלת האמה (שמו"ר כא ה).

והאספסוף אשר בקרבנו התאוו תאווה וישבו ויכבו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר. זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם (יא ד-ה)

בבוא יום טוב

רבי יום טוב ליפמאן ב"ר משה שלמה זצ"ל

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר

ואת הבצלים ואת השומים. ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו (יא ה-ו)

חוט של חסד

רבי אליהו הכהן זצ"ל

נכוי שכר עולם הבא על ידי אכילת המן

קשה, וכי תעלה על דעת שיותר טוב היו הקשואים והאבטיחים והשומים, יותר מן המן שטעמו כטעם לשד השמן, אמנם היכא דאיכא למדרש לשבח דרשינן.

נראה

לפרש שישראל נתיירו שנסבת המן שהיה כל כך חשוב שלא יאכלו בזה העולם שכר עולם הבא, וכשם שדרשו חז"ל (עשרה מאמרות - חיקור דין ח"ב פ"ח) גבי מאמר ו"ל (סנהדרין קי) 'דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, ופרשו ו"ל שהכונה לומר 'אין להם חלק לעולם הבא', לא מצד רשעותם ח"ו, משום שהם דור דעה אנשים צדיקים, וכמו שמורה ממאמר רבה בר בר חנה שראה אותם מלפשים בציציות, והיו דומים כאדם ששוכב (כ"ב ע"ד), אלא הכונה אין להם כל כך שכר ותענוג לעולם הבא משום שכבר אכלוהו בזה העולם, מרב התענוג שהיה להם באכילת המן.

ונראה

דלזה אמרו זכרנו את הדגה וכו' כלומר יותר טוב היה לנו אז מעתה, משום שעתה באכילת המן נפשנו יבשה אין כל, ומלת 'כל' מורה על תענוגי עולם הבא, כמו שדרשו ו"ל (כ"ב טז) שלשה הטעמים הקב"ה מעין עולם הבא, אברהם ויה' ברוך את אברהם בכל' (בראשית כד א), יצחק 'בכל מכל כל' וכו', הרי שמלת 'כל' מורה על עולם הבא.

וזהו

שאמרו ועתה נפשנו יבשה אין כל אין לנו מתענוגי עולם הבא, מסבת שבלתי אל המן עינינו משום שאנו אוכלים המן תדיר שהוא ענג גדול, והתחיל הכתוב לספר בשבחה והמן כורע גר כמו שמפרש והולך, ובה מתישב מלת 'נפשנו' כלומר דבר הנוגע לנפש, שהוא השכר לעתיד לבוא.

ויאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבן ואתה אמרת בשך אתן להם ואכלו חדש ימים. הצאן וקבר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף

להם ומצא להם (יא כא-כב)

מעשה חושב

רבי שמעון הכהן זצ"ל

הור ה' תקצר

דברי משה לה' קשים מאד להכנה. וכי עלה על דעתו של משה, חלילה, שאין ביכלת ה' לתת בשר לעם ישראל, והלא ה' זן את כל העולם כלו תמיד, ואין דבר שיקשה לו לעשות (ובתוספתא סוטה פ"ו ה"ז, הובא ברש"י כאן, נחלקו רבי עקיבא ורבי שמעון בביאור דברי משה, ע"ש).

ונראה

לכאר, שהנה בזמן שהיו בני ישראל במדבר, היה אסור להם לאכל בשר חליו, אלא היו צריכים להקדישו תחלה לקרבן שלמים, וממנו לאכל את החלק המגיע לבעלים (דברים יב, כ, וברש"י שם). וזהו שאמר משה, "שש מאות אלף רגלי העם" שרוצים לאכל בשר, ואם תביא להם בשר, "הצאן וקבר ישחט להם", כלומר, הם הרי אסורים לשחט אותו בעצמם, אלא יצטרכו להקדישו לקרבן ולהביאו לאהל מועד, שבו יש רק שלושה כהנים שעובדים, הם אהרן ושני בניו, ובודאי שלא יספיקו להקריב כמות גדולה כזו.

ואמנם

"אם את כל דגי הים יאסף להם", שהם אינם צריכים שחיטה, אז "ומצא להם", אבל בשר לא יהיה אפשר להקריב בעבורם. על זה ענה לו ה', 'הינד ה' תקצר עתה תראה ה' יקרוך דברי אם לא". אני אביא להם שולו, שהוא עוף, ואינו קרב במזבח, ואותו אין צריך להקדיש לקרבן כדי לאכלו, אלא כל אחד יכול לשחט בעצמו ולאכלו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר

על פני האדמה (יב א)

משנה תורה

הלכות דעות

רבי משה בן מימון זצ"ל

התרחקות ממהות הנאנה לגמרי

הנה, אף שבכל המדות, אין ראוי לאדם לנהוג לא בקצה זה ולא בקצה זה, אלא בדרך האמצע. בכל זאת יש מדות שאסור לנהוג בהם בדרך הבינונית, אלא יש להתרחק מהם עד הקצה. ובהם, גבהות לב, שעל האדם להיות שפל רוח ושתהיה רוחו נמוכה לגמרי.

והזהירו חכמים על כך בכמה מקומות.

במשנה (אבות פ"ד מ"ד) אמרו, 'מאד מאד הוי שפל רוח, שתקנת אנוש רמה'. ובגמ' בסוטה (ד:) מובא, 'כל אדם שיש בו גסות הרוח, כאלו כפר בעקר', שנאמר 'ורם ללבך ושכחת את ה' אלוקיך' (דברים ח, יד). ובגמ' סוטה (ה) מובא, אדם שיש בו אפלו מקצת גסות הרוח, יהא בנדיבי ובחרם (פדעת רב נחמן בר יצחק), שהרי נאמר 'תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טו, ה), ועל כן יש להתרחק מתועבה זו לגמרי.

ומטעם זה,

כאשר משפחת התורה את משה, לא הסתפקה לומר שהיה "ענו", אלא הוסיפה "מאד", להורות שבמדת הענוה אין לנהוג בדרך האמצעית, אלא על האדם להיות ענו לגמרי. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי כמשה (יב

ח)

אוצרות חיים - מים חיים

רבי משה הפאפורט זצ"ל - בן המחבר

מעלת השר והעבד של משה רבנו

פרש רש"י 'בעבדי' אף על פי שאינו משה, 'ובמשה' אף על פי שאינו עבדי. ולכאורה קשה ד'עבדי' אף על פי שאינו משה עם כל זה היה להם לירא לדבר אף שאינו משה מכל מקום הוא עבד ה', אבל 'במשה' אף על פי שאינו עבדי מה מעלה הוא.

ונראה

לפי עניות דעתי לתרץ, דאיתא (ספרי משות קנג) כל הנביאים היו מתנבאים ב'כה', מוסיף עליהם משה שנתנבא ב'זה' שהוא בלא ציור ודמיון, ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה. ועם כל זה מצינו הרבה פעמים בתורה שהתנבא ב'שון' כה', וכפי אשר היה השכינה מדברת מתוך גרונו היה לו להתנבא תמיד ב'שון' זה'.

אלא

על כרחך צריך לומר שהמעלה ששכינה מדברת מתוך גרונו לא היה תמיד בקביעות אצלו, וכאשר מצינו שהשיב לבנות צלפחד עמדו ואשמעה מה יצוה ה' להם, ולכך התנבא לפעמים ב'כה', וכה' היה אצלו בקביעות.

נמצא

שהיה למשה רבנו שני מעלות, אחת המעלה מ'זה' שלא התנבא בזה שום נביא, והמעלה השנייה מ'כה'

שהיה אצלו בקביעות. ובמסכת ברכות (לד): איתא אצל רבי חנינא בן דוסא שחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי, אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים כו', אמרה לו אשתו כו', אמר לה הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך. ופרש רש"י 'כעבד' בן בית נכנס ויוצא שלא ברשות, 'כשר לפני המלך' שאינו רגיל לבוא לפניו, עין שם.

ולפי זה מעלת 'עבד' שנכנס ויוצא שלא

ברשות בתמידיות, ושר אינו רגיל לבוא תמיד לפני המלך, ומעלות השר שהוא בחשיבות יותר מהעבד, אף שאינו בתמידיות כעבד. נמצא שמשו רבנו היה פי שנים ברוחו למעלותא, שהתנבא בקביעות ב'כה' שזה דומה למעלת עבד שמצוי תמיד לפני המלך, וגם לפעמים התנבא ב'זה' שדומה למעלת השר לפני המלך.

וזוה הוא כונת רש"י, 'בעבדי אף על פי

שאינו משה' הינו אם לא היה לו רק המעלה להתנבאות בקביעות ב'כה' שזה מעלת עבד. 'במשה' הינו אם לא היה מתנבא רק לפעמים ב'זה' שדומה למעלת השר, אף על פי שאינו עבדי' הינו שלא היה מתנבא בקביעות ב'כה' שזה מעלת עבד, ומפיל שפן שהיו לו שני המעלות יחד.

מעשי צדיקים

ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה העלה נרתיקה כאשר צוה ה' את משה (ח ג)

ברש"י, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה.

ספר לי מר אבי זצ"ל כי בליל פורים, בעת שהיה על הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א ללכת לקריאת המגלה בבית מדרשו, התבישו רגליו במפתיע עד כדי שלא היה באפשרותו ללכת.

הדבר כבר ארע לרבי כמה פעמים, ובליט ברה היו נושאים אותו למחוז חפצו, אף בפעם הזאת נעשה כבד מאד ואפלו תלמידיו שהיו מפרים כבעלי כח כמו הרה"ק היהודי הקדוש זיע"א, לא הצליחו לנשאו עם כל מאמציהם.

צוה הרבי מלובלין כי "החכם בונם ישא אותו", הוא הרה"ק רבי שמחה בונם מפטיסחא זיע"א, שהגיע, נטל את הרבי בשתי זרועותיו, ונשאו לבית המדרש.

שמעתי מהרה"ק רבי בנימין מלובלין זיע"א, כי אחרי כן שאל היהודי הקדוש את תלמידו הרבי ר' בונם, איזו פונה היתה לו אז בכך שזכה ועלה בידו יותר מחבריו, והוא השיב, "היה בדעתי כי מצוים לי לשא קורת עץ בעלמא".

אמר לו היהודי הקדוש, "זה אשר פרש רש"י 'להגיד שבחו של אהרן שלא שנה', כי לא נעשתה השתנות אצלו, רק לעשות מה שנצטווה ותו לא". (נפלאות היהודי)

יטוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד (ח כה)

כאשר געשה הארץ בסוף שנת תרע"ד עם פרץ מלחמת העולם הראשונה, היתה אדמת אירופה כלה נתונה באנדרלמוסיה כללית, חרבם השלופה והמסכסכת של עמי אוסטריה רוסיה ואשכנז, טלטלה מאות אלפי תושבים ממקומם ובתוכם קהלות ישראל לאלפיהם, שעקרו ממושבם ותרזו אחר מקום מחסה ומפלט.

לצעירי ישראל היתה זו תקופה קשה ומרה, כלם נקראו לחזית ונלקחו בכח למלחמה הקשה, בה עמדו בפניהם נסיונות קשים בגוף ובנפש, אלפים מערי חבל גליציה ברחו על נפשם מחמת המציק והגיעו להונגריה, ומתוך זרם הפליטים העצום מצאו רבים מקלט עראי בעיר גלנטא.

בימי מצור אלו התגלה רבה של גלנטא באותן הימים, הרה"ק רבי יוסף צבי דושינסקי זיע"א, כזקן מלא רחמים, דאג ליסד חברות עזרה והצלה לכלכלת הפליטים, וטרח במאמצים רבים למצא להם קורת גג.

הישיבה בראשותו קלטה מספר רב של בחורים, בעוד הוא דואג לכל מחסורם במסירות אין קץ ותוך סכון רב, מחשש שמא יודע לשלטונות על המצאותם של פליטים בלתי ליגאליים מחיבי גיוס בין כתלי הישיבה.

הוספת ספסלי בית המדרש בישיבתו הוציאה את התושבים הנכריים משלונתם, הם התרעמו על המחסור במזון

ומצרכים אחרים העלול להגרם בעיר בעת המלחמה עקב בואם של פליטים רבים, ולא שקטו עד אשר משלחת בראשות הכמר באה לביתו, בדרישה להפסיק את קליטת הפליטים.

כאשר שטחו הכמר ואנשיו את דאגתם העמקה של תושבי העיר למול זרם הפליטים, השיבם בקצרה ובנימה רוגעת, "זכות מיחדת היא עבוקכם לסייע לפליטים אמללים מנוסי חרב, זכות זו מגנה על העיר כלה שלא ירגש בה מחסור, וכל מקרה ופגע רע לא יאנה בה".

לשימע הדברים הבוטחים נפעם הכמר ושאל, "האם יכול כבוד הרב לערב לכך", "אכן", השיב, "הנני סמוך ובטוח בעזרת הקל כי כדברי פו יהיה", עד מהרה פשטה השמועה בשוק כי הרב הנערץ ערב לשלונתה וכלכלתה של העיר, והרוחות נרגעו.

לימים אמרו כי למרות הפליטים הרבים, לא שרר בגלנטא מחסור כל ימי המלחמה. אף גם זאת כאשר פורעים מהגדודים האדמים בוזו ורצחו בשלהי המלחמה בכל רחבי הונגריה, לא נגעו לרעה בגלנטא ובארח פלא עזבוה כלעמת שבאו.

עד כמה הקריב ומסר רבי יוסף צבי נפשו להצלת הפליטים, תעיד העובדה דלהלן, באחד הימים נערכה בקרת חמורה ומדוקדקת בבתי היהודים בעיר על ידי יחידת חילים בראשות קצין גבוה בצבא ההונגרי, בחפוש אחר נתינים זרים.

אלהיו שנקרא על שם רבם, ועשו מה שעשו.

יש אומרים התייחדו עם נשמת רבם על פי שאלת חלום, יש אומרים על פי גורל הגר"א, אחר יצאו אל קהל הנאספים שצבא על הדלתות בקצר רוח ובדאגה רבה ואמרו, לדורון ולמלחמה, 'ופדונוי ה' ישבון וגו' (ישעיה לה י), והבינו שצריך לעשות את שני הדברים.

מיד נעשו מאמצים לאסוף הסכום הדרוש, ובאותה שעה הזעקו אנשי הגברדיה על נשקם, היא חברת השמירה היהודית המרכבת מאשכנזים וספרדים, שני שלוחי הקהל אנשי חיל צברו כסף בגדם ונלוו לבדואי בדרכו, ובמרחק מה אחריהם עקבו בהירות ובסתר אנשי הגברדיה.

בשדה שומם באזור העיר בני ברק של היום, עצר הבדואי וצוה על השנים לחכות לו, הלך וחזר כעבר שעה קלה בלויית שלשה מראשי השוודדים, ראש הלסטים פקד בקול נוקב וחד, "הרימו ידיכם", הרימו היהודים ידיהם, הוסיף ושאל, "הכסף הבאתם".

השיבו, "הבאנו, אבל רוצים אנו ערבה ובטחון שתשחררו את האנשים", הביטו השוודדים זה אל זה, קרצו בעיניהם כמתיעצים האם מנהג שוודדים הוא אם לאו, עד שענה הראש ואמר, "הצדק אתכם, בואו עמנו".

התלוו עמהם השלוחים, ועד שהם מתקרבים ללוע הארי, התחזקו בידיעה שעשרות אנשי הגברדיה פזורים בשדה וצופים בהם, ככל שיתקרבו למחנה, כן תקל עליהם המלחמה.

התקרבו עד שהתגלתה אליהם השירה, והיא מקפת גדר עשויה מחבלים ומחוט ברוזל קשורים לכלונסאות עץ סביב סביב, פקד ראש השוודדים על השומרים לשחרר את היהודים, וקבל הכסף מידי השלוחים.

עד שאספו השוודדים כליהם והחלו למנות המטבעות, צוו שלוחינו על אנשי השירה שימיהו ללכת בעקבותיהם, ויתרחקו מיד מכל אזור המכלאה מפאת הסכנה.

מיד עשו פדבריהם ואפלו לא אספו מטלטליהם להקל הליכתם, לא

היה שלא יתקלו בו, מתוך חרדה לגורלו רחשו שפתותיו של הרב תפלה חמה לשלומם, ותוך כדי כך הפכו אנשי הצבא פניהם ושבנו על עקבותיהם, ויהי לפלא. (בית יוסף להבה)

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בתצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאיביכם (י ט)

באחד מימי אדר שנת תק"ף, הגיע לירושלים ערבי בדואי ונפיש אחר ראש עדת האשכנזים בירושלים, בהגיעו מסר לו גליון עליו כתוב, "הצילו, מהרו והצילו, כל אנשי השירה פלואים תחת כפת השמים בלי טפת מים, כל רגע כשנה יחשב, הענין ימסר לכם מוסר כתב זה, מהרו ועשו, חתומים היו יוסף בן אהרן לוריא וזלמן ליב צייטלין.

הבדואי עמד ונדו על חרבו, עיניו מזרות אימה, והוא קוצב דבריו, שלא כדרך הערבים המאריכים דבורים ומלויים הדבור בתנועות ידים.

הוא ספר על שירה גדולה של יהודים שעלו לארץ הקדש וירדה לחוף בסביבות יפו, אשר בדרך לירושלים נתפסה על ידי כנפית שוודדים מזינים עם האנשים שהגיעו לקבלם, הם השנים החתומים על הגליון, ראש השוודדים שלח אותו לדרש אלף לירות זהב, כפר נפש.

מנהלי הכולל רבי שלמה זלמן שפירא - צורף הי"ד ורבי אליהו בעל לשון הקדש, הזעיקו מיד את כל ראשי הכולל ובתוכם תלמידי הגר"א ר' הלל ר' מנדל ור"ז לוריא, מבוכה גדולה הוטלה בין הנאספים ובכל העיר על דבר האסון.

בעיה קשה עמדה לפניהם, אם ישיבו פני השליח השוודד ריקם, לא טוב, ואם יאמרו לתת הכפר, מנין יקחו סכום עצום כזה מקפתם המרקנת, שנית, הן בכך יפתחו פתח לאותה חבורה ולחבורות אחרות שתוספנה מכאן והלאה על שדידת הרכוש גם גנבת נפש אדם עבור סחיטת כפר, ואין לדבר סוף.

נשמעו דעות לכאן ולכאן, אך לא את דברים עתה, שם קופאים אחינו בקור, נמקים בצמא, ונשמתם יוצאת מפחד, וכאן נעשה ישיבות. היו שם מתלמידי הגר"א שנגנזו לבית המדרש הוא מדרש

אותה שעה ישב הרב בבית מדרשו ולמד עם תלמידיו, כאשר באו והגידו לו את הנעשה, הוא המשיך בשעורו כרגיל ללא שמץ של מורא עד אשר הפרע על ידי המבקרים הבלתי רצויים, שהקיפו את בית המדרש מכל עבריו.

הקצין נכנס פנימה והודיע על מטרת בקורו, חלחלה אימה אחרת את קבוצת הבחורים הפליטים שישבו לפניו ומרב אימה חשבו לברח אל אשר ישאם הרוח, אך מבטו נסוף השלוה של הרב, רתק אותם למקומם.

רבי יוסף צבי החליף מספר מלים עם הקצין, ואז החל להורות באצבע לכל הפליטים בזה אחר זה להתיצב בשורה לידו, בעוד הקצין עומד ומתבונן ואינו מתערב בנעשה.

רועדים מפחד ובעתה התיצבו כלם לצדו, ואז הצביע הרב לעברם ופנה בקול שקט ובוטח אל הקצין חמור הסבר, "כל אלה העומדים לפנינו, אני אישית קרב וקראש ושיבה אחראי להם ואין כל צורך לבדוק בתעודותיהם, על יתר הנמצאים איני יכול להעיד, יבואו החילים ויבדקו בבקשה".

דבריו הנמרצים עשו את שלהם, עד מהרה נתנה הוראה לערו חפוש מקיף בתעודותיהם של היושבים ואחד לאחד נמצאו תעודותיהם כשרות כמוכן, ואלו בקבוצה המבדדת לא נגעו לרעה.

באותם ימים טרופים מצא מקום מקלט בביתו יהודי יקר בשם ר' משה פורייס, בעל תשובה שהפך להיות בן ביתו, הלה שרת בצבא בשדה המערכה, וערב שבת אחד קפץ לתוך נהר שהפסיק בינם לבין צבאות אויב, כדי לטבל לכבוד שבת.

מתוך חשד שבכונתו לערו לשורות האויב, ירו לעברו, אך הוא לא נפגע ועלה מהמים הישר לזרועות אנשי הצבא מבקשי נפשו, ר' משה לא אבד עשתונותו, נחלץ מידם, ונס כל עוד נשמתו בו עד כי הגיע לבית רבי יוסף צבי, שם מצא מחסה.

עברו ימים אחרים והרב הבחין בעד החלון כי קציני צבא צועדים לעבר ביתו, ובדיוק אז יצא ר' משה מפתח הבית חוצה לסדר משהו, כך שמן הנמנע

אחר הוסיף הרבי משינאווא כי פידוע יש לכל איש מישראל אות בתורה, והאות שלו היא האות ו' מן ויהי בנסע, כי בשנות געוריו היה דרכו לנסע לכל הצדיקים, להכיר אותם וללמד מדרכי עבודתם, ומאחר יותר רגיל היה לנסע מעיר לעיר להחזיר את בני ישראל בתשובה, ולקרובם לאביהם שבשמים.

סיים רבי שלמה דאיתא בזהר הקדוש שהאות ו' מרמזת על האמת, ואכן מתאימה האות ו' לרבי יחזקאל, שהיה איש אמת במלא מובן המלה, כמו שהעיד עליו אביו הרה"ק **הדברי חיים** זיע"א בתשובותיו (או"ח סי' ב).

ואלו הרה"ק רבי שלמה מבאבוב אמר על עצמו, שהאות שלו היא האות ו' של 'ובגנה יאמר', כי הוא הקים ישיבה גדולה בעיר וישניצא והיה מרביץ תורה, והיו לו חסידים תלמידי חכמים ורבנים ובעלי בתים, נגידים ויראי אלקים, על כן היה ביכולתו לשבת בביתו ולהדריך את בני ישראל בדרכי התורה והיראה, ללא שהצטרף לנסע ממקום למקום. (אפיון שלמה)

ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ה' ותקע האש (יא ב)

בנות שעסק הרה"ק רבי שמואל שמעלקא **מסעליש** זיע"א במסירת שיעורו לתלמידיו, פרצה שרפה גדולה בעיר סעליש, משהתפשטה השרפה ואימה לכלות את העיר, מהרו בני העיר אל הרב בתחנונים שיציל את העיר לפני שתהפך למאכלת אש.

שלח רבי שמואל שמעלקא את תלמידיו חוץ לעיר והוא נסע אחריהם, כשהוא יושב בעגלה ותלמידיו עומדים מימינו ומשמאלו, הוא שואל שאלותיו והם משיבים תשובותיהם.

אחר פנה לבחור אחד ירא שמים ואמר לו, "הידעת בני שם המלאך המונה על האש", ואמר "הן", אמר לו, "השמיעני", השם יצא מפי הבחור, והוא העביר ידו הטהורה על מצחו ואמר לו, "טוב בני טוב".

מיד רמז לבעל עגלה לסובב את הסוסים ולנסע לביתו אשר בסעליש, כחלף רגעים ספורים התקדדו השמים בעבים, וגשם עז ירד על פני הארץ, האש הגדולה שכבר אחזה בכמה בתים כבתה לגמרי, והעיר שקטה. (צדור החיים המבואר)

ישכר דב מבעלזא זיע"א ארע ונחלש בנו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א, כדי להביא מזור למחלתו, צוו עליו הרופאים לנסע למקום נפש, לשאף אויר צח ומזכך.

קרא רבי ישכר דב לבנו, וצוה עליו לארז חפציו וליעד פניו אל מקום מנוחה ונפש שיביא רפואה לתחלואו, וכן צוה על מספר המעשה להתלוות אליו.

לימים תעד המספר את התנהגות רבי אהרן, עם הגיעו לתחנת הרכבת, הסתגר בתוך עצמו ולא הביט כלל לנעשה סביבו, בעת שנוכסה הרכבת לרציף עליה בריצה, נעמד סמוך לדפן שכן נגד פתח הרכבת, והניח ידיו על צדי ראשו.

בצורה זו עמד ברכיפות במשך כל זמן הנסיעה, ולא הועילו כל התחנונים וההפצרות לשבת במושב המיעד לו, עד שעת עצירת הרכבת, וכמעשהו בעליתו כך מעשהו בירידתו.

בבואו לבית שהוכן עבורו, נטל מיד גמרא והתישב להגות בה במשך רב שעות היום ללא הפסק כלל, רק לקראת אשמרת הבקר, נגש לחלון הבית ושאף אויר צח מלא ראותיו לכמה רגעים באמרו, "הריני עושה כך משום שכתב צוה עלי אבא".

אחר אגר מעט כח לקראת עבודת יום המחרת, וחוזר חלילה לשקד על תלמודו, כך הייתה התנהגותו כל הימים ששהה במקום "מנוחתו". הרי לנו מפרש דרך הצדיקים בנסיעתם. (פניני האוצר)

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ובגנה יאמר טובה ה' (י לה - יז)

ספר הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א. דודי הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א באר מדוע מברכים בברכות השחר 'שעשה לי כל צרכי' ואחר כך 'אשר הכין מצעדי גברי', כי תחלה מזכירים שבאמת אין מעצור לה! יתברר מלהשפיע על האדם כל טוב גם בישבו בביתו, ושלא יזדקק להיות נע ונד ולגלות מעיר לעיר וממלכות למלכות.

אמנם, מה שאנו רואים שלפעמים צריכים בני אדם לילך ולנדד לצרף פרנסתם, הוא רק מפני שהיית מכין מצעדי גבר ודרכו יחפץ, כי בזכות הנדודים הללו נעשות פעולות טובות בכל מקומות הליכותיהם, ומקורבים בכך את ביאת גואל צדק במהרה בימינו.

הרחיקו אנשי השירה כמטחי קשת, ואנשי הגברדיה נפלו פתאום על השודדים והממום בקריאות מלחמה, והמטירו עליהם פדורי מות.

השודדים לא הספיקו להתאושש עד שנפלו מרביתם, והנשארים נשאו רגליהם ונמלטו, פשטה הגברדיה על החללים, ומצאה שבעה הרוגים ושנים פצועים ובתוכם ראש השודדים, חפשו בכליו ומצאו את צרור הכסף בשלמות, שלא הספיק לחלקו.

על ידי חקירת השודדים הפצועים, התברר לאנשי הגברדיה מחבואיהם וסודותיהם של יתר חבורת השודדים בדרך שבין יפו לירושלים, ונדעו את הדרכים לבערם.

אחר הצטרפו לשירה ולוו אותה עד שנגנסו לירושלים, ובפיהם שירת הפסוק 'ופדונו ה' ישבון ובאו ציון ברנה' להודיע תהלת ה'. כל אותו הזמן מהרגע שהתקבלה הידיעה על שבית השירה ועד שובה ירושלימה, לא פסקו התפלות והצום ברחבי ירושלים עיר הקדש. (חיון ציון)

ויאמר משה וגו' לכה אתנו והטבנו לך פי ה' דבר טוב על ישראל (י טט)

כאשר היה הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זיע"א הולך למקנה בערב שבת קדש פרשת בהעלתך, היו מזמרים אחריו בכל מיני זמר.

פעם הסביר הטעם למנהג זה, משום דכתיב בפרשה זו 'כי ה' דבר טוב על ישראל', מאחר והתורה היא נצחית והקריאה מעורר את הזמן, ברכה וטוב זו שיכת מדי שנה בהגיע שבת זו. (תפארת למטה)

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו אנביך וינסו מטנאיך מפניך (י לה)

נראה לפרש בדרך הלצה הא דמצינו שפרשת ויהי בנסע הארץ היא פרשה בפני עצמה (טבת טנו), כי יש אשר חלילה בעת נסיעתם יש להם תורה בפני עצמה המקלה בהרבה ענינים ומתירה כל מיני אסורים, אך עלינו לדעת ההתנהגות הראויה הנדרשת בעת הנסיעה בדרכים.

ספר לי החסיד ר' אשר נוסבובים ז"ל ששמע מפי בעל המעשה בעצמו, כי בתקופת נשיאותו של הרה"ק רבי

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות - השגחה פרטית

מספר רבי יוסף אהרן ברנט, יליד העיר מארגארעטן שבחבל טרנסילבניה:

היה זה עם סיומם של השנים הקשות של מלחמת העולם השנייה. עדיין לא התאוששו מהמכות הקשות שהנחיתו עלינו הנאצים שהרגו את כל משפחותינו הענפות ואף אותנו השאירו כנשמות ללא גופות. בפועל המשכנו לחיות חיי מחנות, אמנם לא תחת השעבוד הנורא של האויבים שעמדו עלינו לכולתנו כי אם תחת חסות החיילים האמריקאים שדאגו לכל מחסורם של הפליטים הניצולים ביד נדיבה, אך לא יכלו לרפא את נשמתם הפצועה.

הבטנו סביבנו ולא ראינו מוצא לכלל הבעיות המעיקות שהקיפו אותנו מכל עבר. שלטונות ארצות אירופה החלו לקומם את ההריסות ולשקם את הערים הפגועות מנזקי המלחמה. העולם הגדול החל לשוב אל מסלולו תוך נסיון בלתי פוסק לשכוח את נוראות העבר ולפתוח בחיים חדשים. מליוני העקורים, החיילים והשבויים, חזרו לארצותיהם ולמקומות מגוריהם, ועשו הכל כדי לעבור אל מסלול חיים נורמליים. אך, אנחנו היהודים, לא היינו מסוגלים לשכוח את אשר ראינו בעינינו. הציווי 'זכור את אשר עשה לך עמלק' עמד מולנו ללא הרף. חזרנו וחוונו שוב ושוב את חיי התופת ואימת המוות שאליהם הורגלנו במחנות ההשמדה. המשקעים הנפשיים היו קשים מנשוא. בודדים וגלמודים היינו, ללא קרובי משפחה, אחד מעיר ושנים ממשפחה.

הדעות בין היהודים הניצולים היו חלוקות. היו שחשבו כי עדיין יש עתיד ליהודים בארצות אירופה, והם חזרו למקומות מגוריהם. אך רובם ככולם ביקשו להגר ולצאת מגיא הצלמוות ולהגיע לחוף מבטחים, כשהתקווה של כולם הייתה להגיע אל ארץ ישראל, ארץ אבותינו, היא הארץ המובטחת לנו.

לדאבון לב, הייתה ארץ ישראל באותם הימים סגורה ומסוגרת באופן כמעט הרמטי בפני היהודים. המנדט הבריטי ששלט באותם ימים בארץ ישראל סגר את שעריו בפני הניצולים האומללים ולא הותיר כמעט אפשרות לבוא בשערי הארץ. האנגלים הקציבו כמות קטנה מאד של רשיונות עלייה, שהיו מותנים בתנאים קשים ובלתי אפשריים. נשמתם של יהודי הגולה ערגה לעלות ולהראות, אך הדלתות היו נעולות בפניהם.

העיסוק המרכזי של הניצולים באותם ימים היה חיפוש אחר קרובי משפחה. שארית הפליטה התרוצצה ונדדה מעיר לעיר ומפלך לפלך כדי לחפש אחר שארי בשר ומכרים, אודים מוצלים מאש. אנשים תרו וביקשו למצוא הורים וילדים, בעלים ונשים, אחים ואחיות. השאיפה הגדולה

הייתה לשקם את המשפחה הגרעינית אחרי אימי השואה.

היה זה בימי החנוכה של שנת תש"ו. שהיתי באחד המחנות על אדמת גרמניה, סמוך על שולחנם של בנות הברית שסיפקו לנו את צרכינו, והנה הגיע לאחוזני הידיעה כי הרה"ק רבי יקותיאל יהודה מקלויזנבורג זיע"א מצוי במחנה פרנוולד. שם עורך את שולחנותיו הטהורים ומנהל חיי קהילה חסידיים כאילו מעולם לא הייתה מלחמה.

רציתי מאד להסתופף בצילו של הרבי ולחוות שוב 'שבת חנוכה' כמו לפני המלחמה. את הרבי הכרתי עוד משנות ילדותי. וזאת בשל כך שהרבי היה מגיע מפעם לפעם לשבות בעירינו מארגארעטן ובני העיר היו מתאספים לראות את עבודתו בקודש.

מלבד זאת הערצתי מאוד את הרבי על מעשיו המרובים למען שארית הפליטה ועל פעליו הכבירים אחרי השחרור. כל אחד ואחד מאתנו היה כמו אבר מדולדל בלי גוף ונשמה, חסר בית, עירי וגלמוד, מיואש ומדוכדך. ואילו הרבי בהשפעתו הכבירה ובדרשותיו הנלהבות ליכד סביבו את העצמות היבשות והפיח בהם רוח חיים חדשה. בדברי עידוד חבש את פצעי הלב וניחם את שבורי הנפש. הרבי יסד במחנות ישיבות ותלמודי תורה, העמיד בתי כנסיות ובתי מדרשות, וכן בנה מקוואות ותיקן עירובין. הרבי החזיר עטרה ליושנה.

מששמעתי כי מכל קצוות אירופה מגיעים אל הרבי חסידים ומעריצים ונמצאים אצלו בשבתות וימים טובים, החלטתי כי גם אני אעשה זאת ואגיע 'נסיעה' לכבוד 'שבת חנוכה'.

את דרכי למחנה פרנוולד עשיתי ברכבת מהירה. זוכר אני את הרגשות שגאו בי בשעה שהתבוננתי מבעד חלון הרכבת וראיתי את העולם והנה הוא עטוף בשלג לבן צח. המחשבה הראשונה שעלתה בי כי כל העולם כולו התעטף בתכריכים לבנים, כאבל על מות מליוני קרבנות יהודיים חפים מפשע. אירופה הייתה בית קברות ענקי ואדמתה ספוגה דם יהודי, והנה היא עטופת לבן בתכריכים ההולמים את מידותיה.

אם דומה עליכם כי צפיה מחלון הרכבת על הנופים הלבנים החולפים במהירות מסחררת השכיחה את מוראות השואה, אינכם אלא טועים. דווקא המרחבים העצומים הזכירה את הריקנות העצומה שהייתה בלב, והעיניים החלו זולגות דמעות ללא מעצורים. תהיתי בליבי על אותם אנשים שגרים בבתיים שעל פניהם חלפנו, אולי שם חבויים ילדים יהודיים שנלקחו מהוריהם... אולי שם גרים אנשים ששיתפו פעולה עם האשמדאי הנאצי והרגו בנו ללא רחם...

השבת בפרנוולד הייתה מרוממת ביותר. עם הגיעי למחנה ראיתי כי חסידים ואנשי מעשה כבר הגיעו בהמוניהם וברוב עם הדרת מלך. תפילות השבת היו בהתלהבות רבה, והרבי סחף את כל הנמצאים אל מדרגות רוחניות גבוהות.

בשעה של סעודה שלישית ישבנו מאות אנשים ליד שולחנות והקשבנו לדברי התורה שהשמיע הרבי. בקול חוצב להבות אש דיבר הרבי על נס החנוכה. בין השאר אמר הרבי: בסדר 'על הניסים' אנו אומרים: 'וְלַעֲמֹךְ יִשְׁרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה' - בזמן הזה כבימים ההם אנו זקוקים לתשועה גדולה ופורקן, לנס חנוכה חדש שבוודאי יבוא בעז"ה, כשהעצה לכך היא 'נר מצוה ותורה אור' - על ידי קיום ושמירת התורה והמצוות.

יושבים היינו בחושך, ואור דברי הרבי, האור של נרות החנוכה, האיר את נשמותינו בנחמה ובעידוד.

ולפתע, מתוך החשיכה, החל שכני שישב לידי לשוחח עמי. לא ידעתי מי הוא אדם זה, לא הכרתיו ומעולם לא ראיתיו. בקושי רב ראיתי את תויו פניו. הלז פתח ושאל: "מניין מוצאו של כבודו?" זו היא שאלה מקובלת תמיד, אך בימים אלו שכל אחד מחפש את קרובי משפחתו הייתה שאלה זו ראויה ביותר. השבתי לו: "מוצאי מהעיר מארגארעטן!". היה נראה שתשובתי זו כאילו מעבירה בו זרם חשמלי של ממש. בקול נרגש הוא השיב לי: אין זאת אלא שיד ה' הפגישה אותנו במקום הזה, משום שיש לו הודעה חשובה מאוד למסור לאחד מבני מארגארעטן.

כמוכן שזיק הסקרנות ניצת בי מיד, וכי קלה היא בעיניכם, הודעה חשובה לאחד מבני מארגארעטן... שמתי אזני כאפרכסת, ואותו אדם היושב על ידי התחיל את סיפורו:

"דע לך כי נפלתי בשבי הרוסי בחדשי החורף של שנת תש"ג. הקור העז השפיע עלי לרעה ויום אחד חליתי והובאתי לבית חולים מאולתר. ציוד בסיסי כמעט ולא היה שם וכל החולים נאלצו לשכב שם על הרצפה. היה זה בבוקר של אחד מימי השבת, ושכני החולה ששכב בסמוך אלי, פנה אלי והחל לדבר בהתרגשות אך בבטחון רב: דע לך, הוא אמר, כי היום אני הולך למות! הגיע זמני לעלות לבית דין של מעלה! אנא ממך, בקשתי ממך שתמסור על מותי לאשתי 'ביילא יאקוב' הגרה במארגארעטן. אשתי עוד צעירה לימים, ואין אני רוצה שתשאר עגונה לכל ימי חייה. אם אמות כאן בשבי הרוסי ואיש לא יוכל לומר לה זאת, היא לא תוכל להינשא עוד. תן לי תקיעת כף שתודיע על מותי לאשתי. בד בבד, אבקשך לזכור את יום פטירתך, כדי שיוכלו ללמוד משניות לעילוי נשמתך.

ואמר את שם הנפטר ואת שאר הפרטים שמסר לו לפני מותו. העד הוסיף שהוא בעצמו, בעזרתם של עוד יהודים, הורידו את הנפטר למרתף בחדר המתים, וביום המחרת קברוהו כדת וכדין. הרבי שמע את העדות וכתב תעודה מסודרת ובה אישור כי מרת 'ביילא יאקוב' מותרת להנישא לכל כדת משה וישראל.

כשהמסמך היה בידי, התחלתי לחפש מישהו שבאמצעותו אוכל לשלוח את המסמך עד מארגארעטן, כדי שרבי העיר, רבי אברהם קליינמן אכן יוכל להתיר את 'ביילא יאקוב' להינשא. קשרי הדואר באירופה המשוחררת, ובפרט מגרמניה, היו משובשים, ונצרכתי להשיג שליח מיוחד שיעביר את המסמך לתעודתו. שוב ראיתי השגחה פרטית מובהקת כשנודע לי שהרב רוטנר מפלדאופינג נוסע לרומניה, מסרתי לו את המסמך וספרתי לו את הדברים, והוא קיבל עליו את השליחות בחפץ לב כשהוא מבטיח לי להמציא את המסמך לידי רבה של מארגארעטן בהקדם האפשרי.

לצערי, העניין החל להסתבך כאשר באחד הגבולות לקחו מהרב רוטנר את כל חפציו ובתוכם גם את התעודה המתירה את 'ביילא יאקוב' להינשא. הרב רוטנר שהיה אדם אחראי והבין את חשיבות העניין שלח מכתב בהול להרב קליינמן והידיעה הגיעה אל 'ביילא יאקוב' שמצידה ספרה זאת לרבי שלמה פרנק.

פרנק שלח אלי שליח מיוחד את אחיו חיים פרנק, לווייליהיים, בבקשה כי אסע שוב לפרנוולד ואנפיק תעודה חדשה. הפעם היה תהליך הוצאת התעודה קצר בהרבה, וסוף סוף הגיע האישור לתעודתו, כשרבה של מארגארעטן התיר לפיה את העגונה להינשא.

על הפסוק בתחילת פרשת השבוע (במדבר ח ב): **דְּבַר אֵל אֱהֹרָן וְאַמְרָת אֵלָיו בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנְּרוֹת אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת** פירש הרה"ק התפארת שמואל זיע"א: במדרש, 'בהעלותך את הנרות' הדא הוא דכתיב 'ראו את ד' קדושי כי אין מחסור ליראיו'. הענין כי יסוד ושורש המצוה היא אמונה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה 'כל מצותיך אמונה', ובפרט ענין נרות דמנורה מרומזים לאמונה כמאמר חז"ל (שבת כב): בנר מערבי היה נותן שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים, וזה מורה על יסוד אמונה והשגחה, כי אף שלא נתן בה יותר מחברותיה, אעפ"כ היה מדליק ממנה ובה היה מסיים. **וממנו נקח לעבוד את ה' שלא ירוץ ימהר האדם בבואו להתפלל לבית הכנסת ויוכל להמתין מה ולהתפלל בצבור, ויאמין כי אעפ"כ יעזור לו השי"ת שלא יפסיד בזה, ואדרבה, כי הכל היא מהשי"ת המשגיח על כל ומכין מזון לכל בריותיו.** וזה שאמר הכתוב 'בהעלותך את הנרות' שרומז על אמונה, הדא הוא דכתיב 'ראו את ד' קדושי כי אין מחסור ליראיו', שלא יפסידו בזה מה שיראו את ה' וזהירם בכל מצוותיו.

גרוס עשה את דרכו לאמריקה, ואני שמחתי מאוד לראות שעוד ידיד וחבר נעורים נשאר בחיים. שוחחנו כל הלילה והעלינו את הזכרונות משנים קודמות.

רבי לייב גרוס סיפר לי שבמארגארעטן יש היום קהילה מאורגנת ומסודרת עם רב בראשה: הרה"ג רבי אברהם קליינמן, והוא מחזיק ישיבה של כמה עשרות בחורים העוסקים שם בתורה. עם זאת, המשטר שם הוא קומוניסטי, כך שאין עתיד ליהודים הגרים שם ורובם רוצים להגר. רבי לייב גרוס המשיך וסיפר על האנשים שנשארו בחיים ובתוכם, כמסיח לפי תומו, הוא סיפר כי מתגורר שם אשה בשם 'ביילא יאקוב' והיא מבקשת להינשא אחר שלא עלה בידה למצוא את בעלה.

אך שמעתי את שמה של 'ביילא יאקוב' וקפצתי ממקומי כאילו הכישיני נחש. רבי לייב גרוס הרגיש בהתרגשותי ושאל אותי במה הענין ומדוע אני נרגש כל כך. אמצתי את מחשבתי ודליתי מתהום הנשיה את כל הסיפור ששמעתי בשבת חנוכה במחנה פרנוולד, בשולחנו של הרבי מקלויזנבורג. רבי לייב גרוס הקשיב בענין רב לכל הסיפור שהשמעתי באזניו, והוא אמר לי: אצבע אלוקים היא! בהשגחה פרטית פגשת את האיש שבידו העדות, ובהשגחה פרטית פגשתי אני אותך! ערך רב יש לידיעה שבידך, כי אכן 'ביילא יאקוב', אשתו של המנוח, מחכה להיתר עגונה, היות ואדם בשם רבי שלמה פרנק רוצה לשאת אותה לאשה, אחרי שיתירו לה להנשא, ואם כן, בידך האפשרות להתיר את עגונה זו.

הכרתי בדחפיות הענין והחלטתי כי מיד בבוקר אסע שוב למחנה פרנוולד כדי לסגור את הקצוות בסיפור מופלא זה אשר בו נראה בחוש כי מהשם מצעדי גבר כוננו, והשגחה פרטית מובהקת חופפת אותנו, עד שאני בחרתי לשבת בסמוך לאותו חסיד, שהיה עד למותו של האיש בשבי הרוסי.

לפתע עלה בדעתי שבעצם אין לי את המפתח הבסיסי לכל הדבר: שכחתי את שמו של אותו חסיד ואפילו שם עירו נמחק מזכרוני. כל שזכרתי כי מוצאו מצ'כיה, וכמו כן זכרתי את דמותו האצילית, שנגלתה לעיני בעת שהדליקו את האורות במוצאי שבת קודש, עם סיום השולחן הטהור. הצצתי בו באותה שעה וראיתי שהוא בעל פנים צעירות עטורות בזקן שחור. אולם בטחוני היה עז, וידעתי שהשי"ת שכיוון את מהלך הדברים עד כה, יעזור לי גם להבא, ובוודאי אצליח בס"ד להביא את הענין לידי גמר טוב.

הגעתי למחנה פרנוולד ודברתי עם עשרות אנשים כדי שיעזרו לי למצוא את האיש. תיארתי את דמותו האצילית של האדם אותו אני מחפש, עד שלבסוף הוא נמצא. נכנסנו שנינו אל הרבי מקלויזנבורג ותיארנו בפנינו את כל שהתרחש. הרבי הקים תיכף בית דין מיוחד להיתר עגונות. אותו היהודי מהשבי הרוסי העיד את עדותו,

תחילה לא הבנתי, המשיך שכני לספר לי, מדוע החליט החולה שהוא עתיד למות באותו יום. גערתו בו שעליו לבטוח ברחמי שמים ולהמשיך לרצות ולבחור בחיים. במיוחד התפלאתי על הפסימיות של החולה בעוד שהוא לא היה חולה יותר מכולנו, והנה הוא משוכנע שהוא עומד למות, ועוד בעצם היום הזה.

להפתעתי ענה לי החולה: משוכנע אנכי במאה אחוז שיום מותי הוא היום. אל נא תזלזל בבקשתי ותן לי הבטחה כי תמלא את משאלתי ובקשתי. השיחה הגיעה לאזנים של חולים נוספים וגם הם החליטו להתערב בשיחה והוכיח את החולה המיואש: הלא יהודי מאמין אתה, והרי חז"ל לימדו אותנו כי אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים!

בראות האיש כי אין הסובבים מבינים לרוחו, קולו נשבר והוא החליט לספר את סודו בהתרגשות גדולה: אחי, אגלה לך כי הלילה חלמתי חלום נורא בו הודיעו לי משמים את קצי. ובחלומי נמצא אנכי בבית הכנסת במארגארעטן כשהיום הוא יום כיפור. אני מביט סביבי ורואה את כולם עטופים בקיטלים לבנים וטליתות ומתפללים בבכי רב. הגיע זמן קריאת התורה, והנה קוראים לי לעלות לתורה.

לב כולנו פסק מלפעום כשהחולה המשיך בקול רועד ואמר: יודע אני את פתרון חלומי! יום כיפור מסמל בשבילי את הידיעה כי הקב"ה מחל לי את כל עוונותי. 'כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו'. העליה לתורה פתרונה שעומד אני עכשיו לעלות לשמים, והנה אני טהור מכל חטא ועוון. כעת ששמעתם את חלומי, סיים החולה, בוודאי תדעו להתייחס ברצינות לדבריי ותדעו שבו ביום אני אקרא לשיבה של מעלה.

לא חלף זמן רב מני אותה שעה שבה החולה סיים את סיפור חלומו הדרמטי בעודו מוסר בידי את פרטיו האישיים: שמו הפרטי ושם משפחתו, כתובת מגוריו ופרטי בני משפחתו, עד שנשמתי פרחו ועלתה לשמי מרומים.

ושכני לשולחנו של הרבי המשיך ואמר: קיבלתי על עצמי לעשות את צוואת השכיב מרע! החלטתי לחקוק בזכרוני את כל הפרטים ולהודיע לאשתו את דבר מותו ויום פטירתו! אני מחפש אדם שהגיע ממארגארעטן כדי שהוא יוכל לעזור לי לסיים את שליחותי, והנה פגשתי אותך.

למרות שהתרשמתי עמוקות מסיפור מזעזע זה, פרח הדבר מזכרוני כחלוף זמן. רחוק הייתי אלפי ק"מ ממארגארעטן ולא ידעתי מה נעשה בעיר מולדתי. הדרכים היו משובשות להחריד והדואר עוד לא פעל כתיקונו. לא היה לי כל מושג האם האשה נותרה בחיים, והאם היא נמצאת במארגארעטן, כך שלא ידעתי האם בכלל יש ערך לסיפור מרתק זה.

חלף זמן מה. אני התגוררתי בעיר ווייליהיים, והנה הגיע לבקר אותי עוד ידיד מעיר מולדתי, מארגארעטן. ידיד זה ששמו היה רבי לייב

דברי יחזקאל
 בני יששכר
 בת עין
 אור לשמים
 תפארת שלמה
 צדקת הצדיק

אוהב ישראל
 עבודת ישראל
 מאור ושמש
 מנחם ציון
 יסוד העבודה
 זרע קודש

בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 קדושת לוי
 חיים וחסד
 יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך ארץ
 You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com